PYK-UTSTÄLLNING 2017

Ett skepp kommer lastat – Skeppare, skutor och laster i Mölle

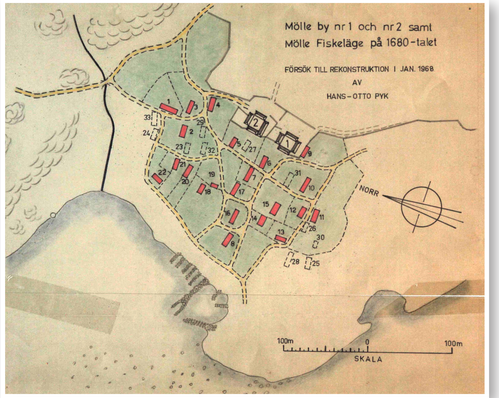

Kustsjöfart – de äldre skepparna under 1600-1700-tal

Mölle har en lång historia och havet har gett oumbärlig försörjning. Fiske, sjöfart och handel, vrakplundring, kanske smuggling i kombination med brukandet av jorden bidrog till hushållet. Vikingar förde med sig skatter hem till Mölle från sina seglingar. I Kullabygden seglade befolkningen sedan gammalt längs Öresunds kuster. De förde t ex saltad sill, torsk och kolja till städerna vid Öresund på 1500-talet. På 1680-talet låg två gårdar i öster och 33 fiskarestugor ovanför hamnen. År 1684 fanns 64 Möllebor och därtill kom 9 utfattiga och gamla människor, som var skattebefriade och ett oräknat antal barn.

Papegojfyren användes under 1500-talet

Kullens fyr

Under 1600- och 1700-talet hade de omfattande sjöfart längs kusten och med de danska kustorterna. Båtföraren var ägare och handelsman och hade inget behov av att dokumentera färder eller laster. Men några Mölleskeppare finns med namn, båt och last. År 1694 förde Hans Persson en last med 6 tunnor råg, 4 tunnor malt och 2 tunnor salt. Anders Nilsson förde 27 tunnor sill och Möllebon Gunnar Person 31 tunnor sill. Anders Brandt lastade 20 lass ved år 1696. Jöns Nilson förde 30 tunnor stenkol år 1709. Fyren på Kullaberg krävde kol för att hållas lysande och vägleda sjöfararna.
Laster och hamnar för handel förändrades över decennierna. Virke flottades från Smålandsskogarna till Laholm och seglades därifrån vidare till köparna.

I mars 1857 seglade båtföraren Hans Tönnessen ut med öppna båten "Sju bröder" med en last av trävaror från Halmstad. Han överraskades av en storm på Kattegatt och drev till sist i land på Själlands nordkust.

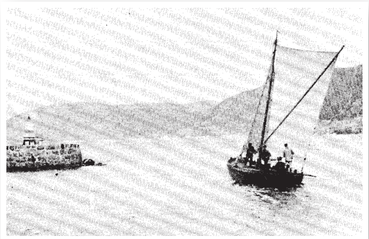

Byggde och ägde sina båtar

Båtförarna byggde och ägde oftast sina båtar. Sprötbåtarna var mellan 24 och 26 fot, bredden 8 till 10 fot och var helt öppna. De riggades med ett så kallat spri- eller sprötsegel, toppsegel, fock och klyvare. Båtarna var flata i botten för att de skulle kunna dras upp på stränder. På 1600- och 1700-talen hade de låga kusterna sällan hamnar med pirer eller "broar". Sprötbåten seglades ofta av två man vid frakter men vid fiske behövdes fler för att hantera de tunga näten. När man låg ute flera dygn fick männen ordna enkelt skydd på botten av båten för att sova.

Lastbåt förvandlas till fiskebåt

Båtförarna tjänade inte sina pengar på frakten utan på varorna. De kunde köpa varor i en hamn, segla den och sälja i en dansk hamn. Där försökte de få en ny last för försäljning hemmavid. Det var oftast spannmål, grönsaker, kanske salt. Båtföraren var redare, sjöman, handelsman och fiskare.

I juli slutade man med lastfarten och utrustade i stället båten för sillfiske. Då var man fler man ombord för att klara de tunga näten. När fångsten tagits ombord var det brått till hamn. Där väntade kvinnorna på att få ta hand om fångsten. Fisken skulle rensas, sorteras och i vissa fall saltas. Uppköparna stod på hamnplanen, beredda att transportera fisken utan tidspillan inåt landet. Sillfisket startade traditionellt den 11 augusti och höll på till Mikaelidagen i september. Då lade man upp båten för vintern. I mars började seglingen med frakter igen och så fortsatte årscykeln. Under 1700-talet var sillfisket mycket gynnsamt.

Kåser

I Mölle fanns "kåser", de U-formade, stenkantade bassänger vi fortfarande kan se här. Där drogs båtarna in och lastades och lossades. På 1750-talet anlades vågbrytaren Ören och den första piren eller "bron" i Mölle och hamnen kom att betraktas som en skyddad och säker hamn på vår kust.

Mått under 1800-talet

Fot = 29,7 cm
Tunna = 125,6 liter